

ICO online -verkkokurssin evaluointi suomalaisen opettajan näkökulmasta

Pia-Christina Roth

Ammatillisen opettajankoulutuksen
kehittämishanke
Toukokuu 2012
Ammatillinen opettajakorkeakoulu
Tampereen ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Roth, Pia-Christina
ICO online -verkkokurssin evaluointi suomalaisen opettajan näkökulmasta

Opettajankoulutuksen kehittämishanke 18 sivua
Toukokuu 2012

Tarkastelun kohteena olevan verkkokurssin tehtävänä oli valmentaa lähetystyöhön lähtevien perheiden lasten opettajiksi lähteneitä opettajia kohtamaan ja opettamaan lähetyslapsia näille vieraassa kulttuurissa. Kurssin avulla haluttiin auttaa opettajaa tiedostamaan niitä haasteita, joita vieras kulttuuri ja elämänmuutokset tuovat mukanaan opetukseen.

Aikaisempina vuosina koulutus toteutettiin lähiopetuksena Dallasissa, Texasissa Yhdysvalloissa, mutta koska läheskään kaikilla opettajilla ei ole mahdollisuutta matkustaa sinne saakka koulutukseen, järjestettiin koulutus vuonna 2012 ensimmäistä kertaa verkkokurssina, jonka pilottikurssi arviointini kohteena oleva verkkokurssi oli. Taustaorganisaationa toimi SIL eli Summer Institute of Linguistics.

Verkkokurssin kehittäjille oli tärkeää saada palautetta siitä, miten kurssi vastasi eri puolilta tulevien opettajien tarpeita. Kurssin vetäjät pelkäsivät liiallisen amerikkalaisuuden näkymistä kurssissa ja siksi he pyysivät pohjoismaalaista edustajaa tarkastelemaan verkkokurssia heidän näkökulmastaan. Myös muista maanosista on pyydetty evaluointia.

Kurssin pääteemana olivat kolmannen kulttuurin lapsiin liittyvät asiat; lapset kriisissä, lähetyslaster valmistelu muutokseen, eläminen eri kulttuureissa, opettaminen vieraassa maassa, kulttuuriset erot lähetyslaster opetuksessa, uskon, kulttuurin ja akateemisten taitojen yhdistäminen sekä lähetyslaster kasvatuksen periaatteiden selkiyttäminen.

Kurssin jälkeen opettajalla tuli olla valmiudet arvioida omaa opetustaan näiden kysymysten valossa ja pystyä myös käsittelemään mahdollisia ongelmakohtia opetuksen tuoman tiedon valossa. Kurssin arvioijan tehtävä oli tuoda esille kurssin mahdolliset heikkoudet siinä, miten kohdata eri kulttuureista tulevat opettajat ja tuoda nämä ongelmakohdat kurssin kehittäjien tietoisuuteen.

Asiasanat: verkko-opetus, kolmannen kulttuurin lapset, kansainvälisyys

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 VERKKO-OPETUKSEN TEOREETTISTA TAUSTAA	5
2.1 Yleiset käsitykset verkko-oppimisesta	5
2.2 Verkko-opiskelun hyödyt ja haasteet	5
2.3 Yhteistoiminnallinen oppiminen verkkoympäristössä.....	6
2.4 Formaali ja nonformaali oppiminen.....	7
3 VERKKOKURSSIN ANTIA	8
3.1 Kolmannen kulttuurin lapset	9
3.2 Erityisoppilaan tukeminen.....	10
3.3 Kurssin yleistä tarkastelua	11
4 JOHTOPÄÄTÖKSET	15
LÄHTEET	18

1 JOHDANTO

Tämän kehityshankkeen aiheena oli tarkastella SIL – organisaation CHED-osaston (Children’s Education Department) ICO (International CHED Orientation) online -verkkokurssin onnistumista suomalaisen ja yleensäkin pohjoismaalaisen opettajan näkökulmasta. Kurssi järjestettiin nyt pilottiversiona ensimmäistä kertaa. Aiemmin se on toteutettu lähiopetuksena Yhdysvalloissa, Dallasissa. Verkkokurssin kehittäjille on tärkeää, että kurssi ei ole liian amerikkalainen, vaan että se soveltuu kaikille opettajille ympäri maailmaa kulttuurisidonnaisuudesta riippumatta. Tästä syystä arviointiprosessiin pyydettiin mukaan opettajia pohjoismaiden lisäksi ainakin Afrikasta ja mahdollisesti muualtakin.

Tarkastelunäkökulma on puhtaasti käytännöllinen. Olen osallistunut kurssille, testannut linkkisivuja ja arvioinut kielellisiä osa-alueita ymmärrettävyyden kannalta. Olen myös pohtinut sisällön keskeisyyttä – olisiko ehkä joku valituista osa-alueista liiallisesti korostettuna ja olisiko ehkä joku osa-alue voinut olla mukana kurssissa. Olen arvioinut näitä asioita paitsi teoreettisesta, myös pragmaattisesta näkökulmasta, johon olen saanut kokemusta lähetyslapsiin liittyvistä asioista työssäni.

Arviointikohteita olivat videolinkkien ja artikkelien hyödyllisyys, online-opiskelun sopivuus itselle, kurssin kansainvälisyys, materiaalien sopivuus kurssia ajatellen, sisällön, materiaalin ja laadun tyydyttävyyys, ohjeistuksen selkeys kurssin ajan sekä tehtävien vaihtelevuus.

Lisäksi arviointikohteena olivat kurssin ajallisen pituuden sopivuus ja hyödyllisin ja vähiten hyödyllinen osuus kurssista. Kurssin kehittäjiltä tuli toiveena myös se, että arvioijalta tulisi ehdotuksia kurssin kehittämiseksi sisällön, tehtävien, kurssin sivuilla navigoinnin tai jonkin muun asian osalta.

2 VERKKO-OPETUKSEN TEOREETTISTA TAUSTAA

2.1 Yleiset käsitykset verkko-oppimisesta

Verkko-opetukseen liittyy vahvasti toiminnallinen näkökulma. Yleiset käsitykset verkko-oppimisympäristöstä liittyvät sen monipuolisuuteen ja eri mahdollisuuksiin. Jos verrataan verkko-oppimista perinteiseen oppimiseen, tärkeintä on teknologia. Tosin se puoltaa paikkaansa vain silloin, kun se toimii. Suurin osa verkkokurssien keskeytyksistä johtuu siitä, että jokin teknologisia sovelluksista tökkii. Verkko-opiskeluun suhtaudutaan useimmiten innokkaasti, mutta into kuitenkin sammuu nopeasti, mikäli tekniikka ei toimi tai ohjeistus tai kouluttajan antama palaute ei toimi. Verkko-oppiminen ei onnistuessaan millään lailla vähennä oppimistehoa. Se kuitenkin edellyttää osallistujilta selkeitä tavoitteita ja etenemisstrategioita sekä suurempaa itsenäisyyttä kuin perinteisessä lähiopetuksessa. Perinteistä opetusta puoltaa opettajan välitön saatavuus, kun taas verkko-opetuksessa se tulee viiveellä. (Paakkanen 2008, 147—148.) Mielestäni tätä puutetta tosin kompensoi se, että opetukseen voi osallistua missä päin maailmaa vain ja mihin kellonaikaan hyvänsä.

2.2 Verkko-opiskelun hyödyt ja haasteet

Aihe-alueeni olisi mahdollista tarkastella monestakin eri näkökulmasta. Yksi niistä voisi olla psykologinen katsantokulma, jossa tutkittaisiin kulttuurisia muutoksia ja niiden vaikutuksia oppimisessa. Tässä tutkielmassa kuitenkin pääpaino on verkko-opetuksen arvioinnissa ja sen vuoksi on hyvä tarkastella joitakin kirjallisuudesta ja artikkeleista löytyneitä huomioita tähän asiaan liittyen.

Verkkopohjaiset oppimisympäristöt yleistyivät nopeasti jo 1990-luvulla. Verkko-ympäristö tarjoaa joustavan tavan opiskella omaan tahtiin ajasta ja paikasta riippumatta. Tämä ei kuitenkaan ole opiskelua helpottava tapa, sillä usein verkko-opetus suoritetaan vaativammalla tavalla kuin lähiopetus suoritettaisiin.

Lisäksi verkko-opetus vaatii kykyä vahvaan kirjalliseen työskentelyyn, aktiivisuutta verkossa tapahtuvaan keskusteluun sekä tiedon yhteiseen rakentamiseen ilman, että välttämättä koskaan tapaa muita opiskelijoita. (Lindblom-Ylänne, Lonka & Slotte 2001, 152.)

Opiskelijan motivaatio on tärkeä, sillä luokkahuoneen ja aikataulutuksen puuttessa itsekuri on opiskelun a ja o. Verkko-opetuksen tuloksellisuutta tutkittaessa on huomattu, että suuren opiskeluvapauden sallivalla kurssilla osallistujilla oli huomattavia vaikeuksia saada kurssia suoritettua, mutta niillä, joille oli annettu aikataulut ja joiden suorituksia tiukasti ohjattiin ja joiden opiskelun sisältöä vahvasti teemoitettiin, oli suoritusprosentti huima. (Lindblom-Ylänne ym. 2001, 153.)

Verkko-opiskelu mahdollistaa uusimman tiedon välittämisen, mutta myös jo olemassa olevan tiedon rakentamisen ja jalostamisen ryhmän jäsenten kesken. On tärkeää, että opinnoissa otetaan vastuu omasta ja toisten oppimisesta. Yhteistyö, joka muistuttaa parhaimmillaan tutkimusryhmän toimintaa, on tiedon rakentamisessa kaiken keskiössä. Tärkeintä on avoin ja luottamuksellinen ilmapiiri. Työskentelyä helpottaa, jos osallistujat ovat taustaltaan ja kokemuksiltaan mahdollisimman erilaisia ihmisiä. (Lindblom-Ylänne 2001, 154.)

2.3 Yhteistoiminnallinen oppiminen verkkoympäristössä

Kollaboratiivinen eli yhteistoiminnallinen oppiminen perustuu ajatukseen asioiden oppimisesta aina sosiaalisessa vertaisvuorovaikutuksessa, jossa oppiminen tapahtuu ryhmävuorovaikutuksen seurauksena. Ryhmässä tapahtuvan ulkoistamisen kautta pystytään kehittämään yksilöiden ideoita ja käsityksiä ja näin hyödyttämään koko ryhmää. Kollaboratiivinen oppiminen on jaettujen merkitysten rakentamista sekä yhteisiin tavoitteisiin ja jaettuun toiminnan arviointiin sitoutumista, jossa kehitetään yhteisiä tavoitteita sekä edellytetään koordinoitua, tavoitteellista ja jaettua ongelmanratkaisua. Tällöin voi syntyä ainutkertaisia tuotoksia, joita ei voida saavuttaa pelkästään tehtäviä vertikaalisesti jakamalla. Näin ollen kollaboraation tulos on enemmän kuin erillisten jäsenten tuotosten summa. Ongelmana nähdään kuitenkin se, että ryhmätyöskentelyssä tehtävä

voi opiskelijoiden välillä jakaantua siten, että yksittäisen oppilaan kokemus kokonaisuuden muodostajana häviää. (Eteläpelto & Tynjälä (toim.) 2005, 206—210, 14.)

Kollaboratiivisessa oppimisessa tietotekniikalla on merkittävä rooli tarjotessaan oppijoille mahdollisuuden työskentelyprosessin vaiheittaiseen seuraamiseen ja tehdessään ajattelua näkyväksi ja julkiseksi. Voidaan jopa ajatella, että tietoverkko-oppiminen on luonut täysin uudenlaisen oppimiskulttuurin. Kognitiivista taakkaa voidaan jakaa paitsi vertaisoppijoiden, myös teknologian kanssa, joka tarjoaa välineitä ajattelun ulkoistamiseen, vaihtoehtoisten ratkaisujen tutkimiseen ja kokeiluun, kysymiseen, selittämiseen, itsearviointiin sekä kommunikointiin asiantuntijoiden kanssa. Sähköisen vuorovaikutusympäristön ansiosta myös ajasta ja paikasta riippumaton vuorovaikutus voi tukea tiedon sosiaalista rakentamista. Kuitenkaan ei teknologiaympäristökään ole vapaa ongelmista. Vaikka vuorovaikutus on verkkopohjaisessa muodossa, on kuitenkin perinteinen oppimiskulttuuri läsnä kaiken aikaa vastavuoroisuuden ymmärtämisen tai ymmärtämättömyyden muodossa, sillä kaikki eivät kykene syvälliseen teoreettiseen keskusteluun tai systemaattisen tiedon rakenteluun. (Eteläpelto ym.(toim.) 2005, 216—218.)

2.4 Formaali ja nonformaali oppiminen

Formaali oppiminen on institutionaalista, virallisen koulujärjestelmän sisällä tapahtuvaa oppimista, joka todennetaan arvioinnein ja tutkinnoin, kun taas nonformaali oppiminen muistuttaa tavoitteiltaan formaalia oppimista, mutta koulutuksen järjestäjällä ei valtuuksia todistuksien tai tutkintojen jakamiseen ilman institutionaalista asemaa. (Mäkelä 2010, 65.) Tarkastelun kohteena oleva ICO online – verkkokurssi on luonteeltaan nonformaali. SIL on lingvistiikkaan erikoistuneiden koulutusten järjestäjänä kykenevä järjestämään opetusta ja koulutusta, mutta sillä ei ole tutkinnon järjestämisen oikeutta. Tämän vuoksi ICO online – verkkokurssi on kevyempi kuin vastaava formaali verkkokurssi olisi, eikä sillä ole vastaavaa opettajaa, kuten yleensä verkkokurssia toteuttamassa on.

3 VERKKOKURSSIN ANTIA

Tässä luvussa käsitellään verkkokurssin toteutusta siitä näkökulmasta, mistä kurssin toteuttajat ovat halunneet palautetta. Kaikkia verkkokurssin jaksoja ei tässä raportissa käsitellä, mutta kaksi jaksoa on valittu esimerkeiksi, joiden avulla tarkastellaan kurssin sisältöä ja toteutustapoja. Nämä kaksi jaksoa edustavat toteutukseltaan samantapaisia elementtejä kuin muut jaksot.

Alla on kaaviokuva kurssin jaksotuksesta (myötöpäivään):

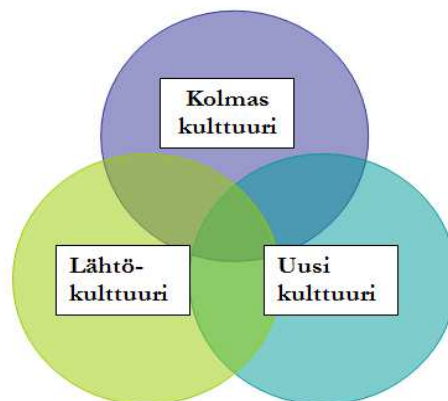

KUVIO 1. Kurssin jaksotus aiheiden perusteella. (ICO online –verkkokurssi 2012)

3.1 Kolmannen kulttuurin lapset

Ensimmäinen osio, joka on tavallaan esittelykappale, käsittelee aihetta siitä, kuka on 'Kolmannen kulttuurin lapsi' (Third Culture Kid). Ensimmäiseksi oli katsottava huumoripitoinen video, jossa olevat kuvat ja laulu kertoivat lähetyslapsen ajatuksista – siitä, että vaikeuksia on riittänyt, mutta mihinkään ei elämäntapaansa kuitenkaan vaihtaisi.

TCK-lapset (Third Cultural Kids) ovat lapsia, jotka lähtevät vanhempiansa mukana toiseen kulttuuriin vanhempien uran perässä ja jotka ovat viettäneet merkittävän osan kehitysvuosistaan muualla kuin vanhempiansa alkuperäisessä kulttuurissa. Tähän kuuluu tunne irrallisuudesta, siitä, ettei kuulu oikeastaan minnekään. Lähtökulttuuri on oma kulttuuri, josta lähdetään muualle, uusi kulttuuri on vieras kulttuuri, jonne saavutaan pysyvämmän luonteisesti asumaan ja kolmas kulttuuri on se kulttuuri, jonka lapsi itse muodostaa tasapainoillen oman ja vieraan kulttuurin välimaastossa.

KUVIO 2. Lapsi elää kolmannen kulttuurin vaikutuspiirissä eri kulttuurien rajapinnoilla. (ICO Online –verkkokurssi 2012)

Kolmannen kulttuurin lapsi voi olla paitsi lähetystyöntekijöiden lapsi, myös esim. sotilaan, suurlähetystön työntekijän, lääkärin, toimittajan tai yrittäjän lapsi. MK (Missionary Kid) on TCK-käsitteen alakäsite eli lähetyslapsi. CCK (Cross Cultural Kid) eli kulttuurien välinen lapsi on henkilö, joka asuu tai on asunut kahden tai useamman kulttuurivaikutuksen ympäröimänä merkittävän ajanjakson lapsuudestaan.

Jaksossa käsiteltiin ansiokkaasti kolmannen kulttuurin lapsiin liittyviä tekijöitä kaavioiden, videoiden ja MP3 –haastattelujen avulla. Kappaleessa käsiteltiin asiaa ensisijaisesti psykologisesta näkökulmasta, mm. kuvaamalla TCK-lasten irrallisuuden tunnetta (ei kuulu mihinkään kulttuuriin), mutta myös hyötyjä, kuten maailmankansalaisuutta ja mahdollisuutta hallita toista kieltä äidinkielen tasoisesti.

Jakson anti oli mielestäni hyvin toteutettu. Englanti oli selkeää sekä kirjoitettuna että puhuttuna. Opetusmateriaali oli monipuolista (videot, musiikki, MP3, teksti, kirjalliset tehtävät). Jakso ei ollut liian pitkä, vaan se oli mielestäni helposti läpäikäytävissä ja omaksuttavissa.

Jakson tavoitteena oli saavuttaa ymmärrys siitä, mikä on käsite 'kolmannen kulttuurin lapsi', hahmottaa joitain TCK-lapsen identiteetin erityispiirteitä ja kuvailla, miten heidän piirteensä eroavat niistä oppilaista, jotka opiskelevat opettajan lähtömaassa, sekä pystyä kuvailemaan, mikä on käsite 'kulttuuri'.

Nämä tavoitteet jaksolla saavutettiin hyvin. Tosin suomalaisesta näkökulmasta katsoen on vaikea ymmärtää sitä, ettei joku opettaja vielä ammatissa toimiesaan ymmärtäisi, mitä 'kulttuuri' tarkoittaa. Samoin lähetyslapsen vertaaminen oman kotimaan lapsiin kulttuurisessa mielessä tuntuu vahvasti tehtävältä, jota en itse tarjoaisi opettajalle, vaan ehkä paremminkin antaisin tehtävän pohdittavaksi yläasteen yhdeksäsluokkalaisille. 'Kolmannen kulttuurin lapsen' käsite oli luettu ja ymmärretty noin kahdessa minuutissa, vaikka asiasta ei aiempaa taustatietoa olisi lainkaan.

3.2 Erityisoppilaan tukeminen

Erityisoppilaan tukemiseen liittyvässä jaksossa tavoitteena oli se, että jakson jälkeen opettaja on kykenevä tunnistamaan mahdolliset syyt oppimisvaikeuksiin, oivaltamaan joitakin asioita, joita oppilaan hyväksi on mahdollista tehdä sekä kehittämään menetelmiä, jotka auttavat kielenoppimisessa.

Osiossa tuotiin esille tyypillisimmät syyt lähetyslaster oppimisvaikeuksiin. Kulttuuriympäristön muutos, uudet opiskeluun liittyvät toimintaympäristöt, uusi kieli sekä suvun ja ystävien jääminen taakse kotimaahan voivat aiheuttaa masennusta, joka puolestaan aiheuttaa oppimisvaikeuksia. Jaksossa annettiin ohjeita, miten edetä, jos oppimisvaikeudet ovat selvästi nähtävillä ja kerrottiin, miten oppimisvaikeuksista kärsivää voi auttaa jaksottamaan ja hahmottamaan opittavaa materiaalia.

Jakson parasta antia olivat kattavat lähdemateriaalit. Varsinaisessa kurssiosiossa ei pyrittykään syleilemään koko maailmaa, vaan tuotiin esille pääkohdat ja linkkisivuston avulla tarjottiin mahdollisuus pureutua syvemmälle aiheen saloihin erityisopettajan näkökulmasta. Esimerkkisivustoja olivat mm. strategiat, joilla tukea erityisoppijoita, vinkkejä puhumisen ja lukemisen harjoittamiseen, vanhempien kanssa työskentely ym. Lisäksi tarjolla oli kattava määrä artikkeleita mm. hitaiden oppilaiden auttamiseen liittyen.

Kappale, jossa käsiteltiin englannin kielen opettamista lapsille ja nuorille, korostettiin aivan liikaa korealaisten oppilaiden näkökulmaa. Kappaleessa kerrottiin heidän kulttuuritaustastaan, foneettisesta kirjaimistostaan, kieliopistaan ja oppimistavoistaan. Mielestäni jonkun tietyn kansaryhmän oppimistausta olisi voinut olla mieluiten jonkin linkin takana, jolloin englannin kielen opiskelua toisena kielenä olisi voinut käsitellä yleisellä tasolla.

Jakso oli jo hieman haastavampi kuin aloitusjakso. Kirjallisia artikkeleita oli painotettu, toisin kuin esittelyjaksossa, jossa pääpaino oli videoissa ja musiikissa. Artikkelien kautta aikaa olisi saanut kulumaan todella paljon, jos halukkuutta tutustua erityislasten tukemiseen olisi riittävästi. Tavoitteet toteutuivat tässäkin jaksossa hyvin.

3.3 Kurssin yleistä tarkastelua

Koska minua pyydettiin arvioimaan kurssia suomalaisesta näkökulmasta, olen sitä mieltä, että kurssi oli yleisesti ottaen mielestäni liian helppo ajatellen suomalaisten opettajien koulutustasoa. Englannin kieli oli kyllä juuri sopivaa; ei liian

helppoa eikä liian vaikeaa. Kieli oli ns. yleiskieltä, eikä kikkailuihin tai slangeihin sorruttu.

Videolinkit ja artikkelit olivat yleisesti ottaen tarkoituksenmukaisia. Videot olivat enimmäkseen huumorinäkökulmasta tehtyjä, mikä on lähetyspiireissä tyypillistä. Artikkelit olivat yleishyödyllisiä ja pinnallisesti ajatellen riittävän informatiivisia, mutta eivät syväluotaavia tai äärimmäisen mielenkiintoisia.

Itselleni Online-opiskelu olisi ehkä kaikkein sopivin itselle sen joustavuuden ja sen ajankohtaan ja paikkaan sitomattoman työtavan vuoksi. Opiskelu verkossa vaatii ajankäyttöä itsekuria, joka itselleni on haaste. Tämän vuoksi tietyt deadline –ajat ovat vähittäisvaatimuksia sellaisen kurssin raamittamiselle, johon aion joskus osallistua.

Englannin kielen tasoa ajatellen kurssi täytti kansainvälisyyden kriteerit. Myös vaatimustaso oli varsin alakanttiin laitettu varmuuden vuoksi, joten sen vuoksi kurssi ainakin sopi myös heikoimmille osallistujille. Tosin suomalaisesta näkökulmasta kurssi ei olisi sopinut ammattikorkeakoulutasoiseksi kurssiksi, vaan ehkä enemmänkin yleiskatsaukseksi tärkeimpiin asioihin, joita toiseen kulttuuriin lähtevä opettaja kohtaa opettaessaan oppilaita.

Kurssin materiaalit oli kehitetty nimenomaan itseopiskelua varten. Joitakin foorumeita oli, joille oli mahdollista kirjoittaa omia ajatuksia, mutta enimmäkseen materiaali painottui luettavassa muodossa oleviin koosteisiin, joita kukin voi omassa tahdissaan lukea.

Mielestäni sisällön substanssiosaaminen oli laadultaan hyvä. Kurssin aiheina keskityttiin selkeästi lapsen henkiseen tukemiseen kriisitilanteessa sekä erityisoppilaiden tukemiseen ammatillisin menetelmin. Ymmärrettävää on, että kurssin puitteissa ei ollut mahdollista antaa kaiken kattavaa oppia tähän, mutta erityisen hyvää antia oli se, että tarjolla oli runsaasti lisätietoa eri linkkien kautta.

Materiaalia oli riittävästi ja yleisesti ottaen se oli riittävän informatiivista, mutta se olisi voinut olla jossain määrin ehkä vielä syväluotaavampaa ja älyllisesti haastavampaa. Kurssin ohjeistus oli riittävän hyvä; sivut olivat loogiset ja selke-

ät. Navigointi oli helpointa, mitä tähän mennessä verkkokurssien osalta olen nähnyt.

Tehtävät eivät olleet kovinkaan vaihtelevia. Löysin keskustelukahvilan, mutta sisäänpääsyä oli jollain perusteella rajoitettu, eikä uuden keskustelun aloittaminen onnistunut ainakaan minun osaltani. Joillekin keskustelualueille olisin voinut halutessani osallistua. Alueiden aiheet olivat mielenkiintoisia; kulttuuriset väärinymmärrykset luokassa, kriisien käsittely, integrointi, kulttuurien törmäämiset luokkahuoneessa, useampien luokka-asteiden samanaikainen opetus jne. Nämä foorumit olivat palvelemassa opettajien välistä kommunikointia ja kokemusten jakoa. Vain osaan olin saanut automaattiset osallistumisoikeudet, osaan pääsy oli estetty, jolloin lupaa olisi pitänyt pyytää sähköpostilla ylläpidolta. Tämä aiheutti motivaatiopulan osallistumiseen.

Yksi työskentelyfoorumeista oli alustana mahdollisuudelle työstää kirjalliseen muotoon opittuja asioita. Mielestäni kuitenkin foorumi ei täyttänyt rooliaan, koska palautetta omista ajatuksista kurssin ylläpitäjiltä ei ollut luvassa. Yksi tehtäväpalsta tosin löytyi, johon luvattiin palautetta ylläpitäjiltä, mutta siihenkään ei mitään arvosanaa, koska kurssista ei saa opintopisteitä. Palstalla esitettiin tosielämän esimerkkitapauksia ilman nimiä, liittyen koulutilanteisiin. Kertomusten jälkeen oli kysymys, johon toivottiin vastausta. Yksi case-tapauksista liittyi siihen, miten opettaja oli joutunut liikennekaaokseen ja koululle tultuaan moitti vahvasti paikallista liikennekulttuuria ja 'näitä ihmisiä'. Paikalla oli kansallinen työntekijä, joka koki puheen moitteena kansaansa ja myös itseään kohtaan, mutta ei sanonut siinä tilanteessa mitään. Foorumilla kysyttiin, mitä olisin vertaisopettajana tällaisessa tilanteessa tehnyt ja miten toiminut.

Kurssin ajallinen pituus (viisi viikkoa) oli todella sopiva. Viikkotyön budjetoinniksi oli arvioitu kuusi tuntia, eli kaikkiaan 30 tuntia koko kurssia kohden, mutta mielestäni tämä oli yliarvioitu. Jaksoja oli seitsemän eli kutakin jaksoa kohti oli suositus hieman yli neljä tuntia. Kuitenkin jokaisen jakson perusteellinen läpikäyminen veisi sellaiseltakin, jolla äidinkieli ei ole englanti, maksimissaan kaksi tuntia. Tosin voidaan ajatella, että jos haluaa kahlata läpi myös suositellut artikkelit, jotka eivät sinänsä kuuluneet kurssiin, saattoi tuo neljä tuntia kyllä hyvin pitää paikkaansa. Aika ei kuitenkaan sido opiskelijoita millään tavalla, vaan jokaiseen

jaksoon sai kukin budjetoida juuri niin vähän tai paljon aikaa kuin halusi. Myöskään jaksojen järjestys ei ollut sitova.

Hyödyllisin osuus kurssista oli mielestäni jakso, joissa käsiteltiin lähetyslapsen kriisissä tukemista sekä jakso, jossa käsiteltiin erityisopetuksen haasteita. Vähiten hyödyllinen jakso oli aloitusjakso, jossa painotettiin pelkästään kolmannen kulttuurin lapsen käsitettä, kun siihen tarkoitukseen olisi riittänyt parin—kolmen rivin teksti ja ehkä yksi musiikkivideoista. Jos niin olisi tehty, olisi jäänyt tilaa jollekin erityisen tärkeälle aiheelle. Nyt aihetta käsiteltiin ehkä suhteettoman isolla kapasiteetilla.

Kurssin kehittäjien toive, että tekisin ehdotuksia kurssin kehittämiseksi sisällön, tehtävien yms. osalta, on hyvä, sillä se kertoo siitä, että kurssia halutaan kehittää edelleen laadullisesti ja sopimaan kaikille kurssille osallistuville opettajille kulttuuritaustasta riippumatta.

4 JOHTOPÄÄTÖKSET

Verkkokurssi opetustapana on haasteellinen, sillä se kokoaa yhteen joukon 'kasvottomia' osallistujia. Verkkokurssi on luonteeltaan ei-stabiili, sillä siihen voi osallistua mihin kellonaikaan vain ja missä vain. Verkko-opiskelussa avainsanoja ovat vastuu, motivaatio, luottamus ja tiedon rakentaminen. Nämä ovat yleisimmissä verkko-opinnoissa ehdottomat edellytykset, jotta verkko-opiskelu olisi tuloksellista. ICO online -verkkokurssin pilottiversiossa tilanne on ehkä hieman väljempi, sillä kyseessä ei ole normaalin verkkokurssin tapaan opintosuorituksia kerryttävä opintokokonaisuus.

Kurssin osallistujia ympäri maailmaa ei yhdistänyt muu kuin se, että osallistujat ovat opettajia, jotka joko tällä hetkellä opettavat tai lähitulevaisuudessa tulevat opettamaan lähetylapsia. Kurssi ei ollut kenellekään pakollinen, eikä opiskelussa ollut osuuksia, joiden opiskelu tai suorittaminen olisi ollut riippuvainen toisten oppilaiden ajantasaisista suorituksista tai suorituksista ylipäättään. Näin ollen vastuuta suorituksista toisille ei ollut, mutta kylläkin itselle, sillä kurssi oli maksullinen. Myöskään luottamusta muista kohtaan ei tarvinnut ylläpitää, sillä yhteistyötä ei ollut. Tiedon jakamista oli tarkastelun kohteena olevassa kurssissa jossain määrin mahdollista tehdä, tosin foorumeille oli rajoitettu keskusteluosallistuminen. Motivaatio oli kuitenkin tässäkin verkkokurssissa kaiken A ja O, sillä ilman motivaatiota ei näin väljästi ohjattua kurssia tule suoritettua.

ICO online –verkkokurssissa kollaboratiivinen eli yhteistoiminnallinen oppiminen, joka luokitellaan verkko-oppimisen keskeiseksi elementiksi, jäi tarkasteltavan kurssin yksilösuorittamiseen painottuvan luonteensa vuoksi ohueksi. Kognitiivista taakkaa ei voitu jakaa vertaisoppijoiden kesken, jos ei rajattuja keskustelufoorumeita oteta lukuun. Kuitenkin kognitiivista taakkaa voitiin tässäkin kurssissa jakaa teknologian kanssa. Sähköinen vuorovaikutusympäristö antoi mahdollisuuden löytää tietoa ajasta ja paikasta riippumatta, myös muiden verkko-ympäristöjen käyttäjien taholta.

ICO- pilottikurssiin osallistuminen ja sen evaluointi pohjoismaalaisen opettajan näkökulmasta on ollut mielekäs tehtävä. Kun kurssia katsoo suomalaisen, yliopiston suorittaneen silmin, voi todeta, että kurssi ei ole älyllisesti mitenkään

erityisen haastava. Vastaavaa kurssia voisi tarjota sopivana esim. 8—9. luokan nuorille täällä Suomessa. Yhdysvaltalaisen mittapuun mukaan kurssi tosin voi olla akateemisesti riittävällä tasolla myös aikuisille.

Onkin kuitenkin muistettava, että kurssin päätehtävä ei ollut antaa akateemisia haasteita eri osa-alueilla, vaan ainoastaan antaa ajattelemisen aihetta eri osa-alueista. Kun tämän asian kannalta kurssia arvioi, voidaan sanoa, että se täytti riittävällä tasolla tehtävänsä. Kurssiin oli ansiokkaasti koottu tärkeimmät asiat ja tilanteet, joihin lähetyslasterien opettaja törmää työssään. Kurssin eri kategoriat oli jaettu mielekkäisiin ja helposti navigoitaviin osa-alueisiin artikkeleiden, tehtävien ja lisätietoa tarjoavien linkkien osalta.

Sisällöllisesti kurssin helmiä olivat jaksot, joissa käsiteltiin lähetyslapsien kohtaamia kriisejä sekä erityisoppijoiden tarpeita. Nämä ovat asioita, joista ei koskaan voi olla liikaa tietoa. Lapsilla kulttuurimuutokset ovat erityisen haastavia ja voivat aiheuttaa kriisien lisäksi myös oppimisvaikeuksia, joita ei ehkä muuten tulisi esille. Opettaja tarvitsee kaiken tiedon voidakseen tukea tällaisia lapsia ja heidän perheitään mahdollisimman tehokkaalla tavalla. Vieras kulttuuri on uusi myös opettajalle ja hänen tulee oman kulttuuriin sopeutumisen ohella pystyä ajattelemaan ensisijaisesti oppilaan ja tämän perheen tarpeita, toissijaisesti vasta omia tarpeitaan. Tästä syystä paitsi tiedon saaminen, myös vertaistuki toisilta opettajilta, jotka ovat kokeneet vastaavaa, olisi ensiarvoisen tärkeää.

Verkkokurssilla olleen foorumin keskustelupalstan lisäksi olisi mielekästä perustaa pysyvä keskustelufoorumi SIL:in sivustoille tukemaan kulttuurienvälistä ja opettajien välistä ajatustenvaihtoa. Tätä aion ehdottaa kurssin järjestäjille. Siinänsä uusia keskustelunavauksia ei tullut mieleen muita, valikoima oli riittävä.

Verkkokurssille annan kokonaisarvosanaksi hyvän. Kurssi ei vastaa täysin niitä odotuksia, joita itse verkkokurssilta odottaisin, mutta toisaalta sisältö oli riittävän laadukasta. Kun ajattelee myös sitä, että kurssi suoritetaan usein työn ohella, oli myös työmäärä kohtuullinen.

Muina jatkokehittämissajatuksina ehdottaisin myös sitä, että kurssia markkinoitaisiin entistä tehokkaammin järjestön sisällä ja sitä voisi laajentaa markkinoita-

vaksi myös muiden lähetysjärjestöjen piiriin. Näin mahdollisimman moni lähetyslasten opettaja pääsisi hyötymään hyvistä ja oivaltavista ajatuksista, joita kurssilla käsitellään.

Mielestäni kurssi voisi olla ajallisesti käynnissä non-stop –tyyppisesti. Jokainen opettaja voisi näin ollen löytää juuri itselleen sopivimman ajan käydä kurssin aihepiiriä läpi. Myöskään kurssin läpikäymiseen käytetyn ajan ei tarvitsisi mielestäni olla rajattu viiteen viikkoon. Joskus elämä yllättää ja viisi viikkoa menee täysin jonkun muun asian hoitamiseen. Näin ollen voisi miettiä mahdollisuutta olla rajaamatta kurssiin osallistumisen aikataulua erityisemmin. Sitä vastoin ehdottaisin, että jos joku ei esim. kolmeen kuukauteen käy kertaakaan sivustoilla, silloin kurssin ylläpidon toimesta voitaisiin kurssiin osallistuminen tämän henkilön osalta päättää. Tällöin ei osanottajissa suotta olisi painolastina henkilöitä, jotka eivät kurssilla oikeasti ole mukana.

Kurssin pilottiversio oli mielestäni riittävän hyvä sovellettavaksi ja jatkokehitettäväksi myös muille osa-alueille. Oivallinen sovelluskohde voisi olla mm. kurssi joillekin muille, esim. tekniikan tukihenkilöille, jotka lähtevät lähetyskentille tukityötehtäviin. Heille voisi olla sovelias kurssi, jossa käsitellään tyyppillisimmin tekniikan ihmisille eteen tulevia ongelmia. Listaa voisi jatkaa loputtomiin.

Ennemmin kuin verkkokurssityyppisenä sovelluksena, suosittaisin muuttamaan tarkastelemaani kurssia tietopankkityyppiseksi sovellukseksi. Näin ollen opettajat voisivat palata asioihin aina tarvittaessa ja tiedot ja vertaistukikeskustelut olisivat vain klikkauksen päässä. Jokainen voisi keskustelun ja kokemuksiensa lisäksi halutessaan tuoda muille tiedoksi mielenkiintoista kirjallisuutta tai nettilinkkejä. Tietopankki/foorumi olisi milloin tahansa ylläpitäjien päivitettävissä ja tarkasteltavissa ajantasaisuuden ja käyttömukavuuden osalta.

Kurssin ylläpitäjät halusivat välttää liiallista amerikkalaisuutta kurssin sisällössä ja toteutuksessa. Mielestäni kurssi ei ollut nähtävissä mitenkään erityisen amerikkalaisena. Olisin voinut arvella sen olevan myös brittitaustainen tai periaatteessa missä tahansa luotu kurssipohja. Näin ollen kurssin luojien ei ainakaan tähän seikkaan tarvitse mitenkään erityisesti kiinnittää huomiota.

LÄHTEET

Eteläpelto, A. & Tynjälä P. (toim.) 2005. Oppiminen ja asiantuntijuus. Työelämän ja koulutuksen näkökulmia. Päivi Häkkisen ja Maarit Arvajan artikkeli Kollaboratiivinen oppiminen teknologiaympäristöissä, s. 206—221. WSOY. 3. painos.

Lindblom- Yläne, S., Lonka K. & Slotte V. 2001. Aiotko opiskelijaksi? Helsinki: Oy Edita Ab

Mäkelä, L. 2010. Verkkokurssi opetuksen ja oppimisen kompleksisena toimintatilana. Akateeminen väitöskirja, Tampereen yliopisto, opettajankoulutuslaitos. Tampereen Yliopistopaino Oy - Juvenes Print.

Paakkanen, T. 2008: Verkkokoulutuksen kehittäminen organisaatiossa. Akateeminen väitöskirja, Tampereen yliopisto, Johtamistieteiden laitos. Tampereen yliopistopaino Oy - Juvenes Print.

VERKKOLÄHTEET

ICO online -verkkokurssi. 2012. eLearningSIL. [Kurssia ei voi tarkastella selaimen kautta ilman salasanaa, jonka saa kurssin ylläpitäjältä.]